

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/188/186/96

15 LAT PO 13 GRUDNIA

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, GRUDZIEŃ '96

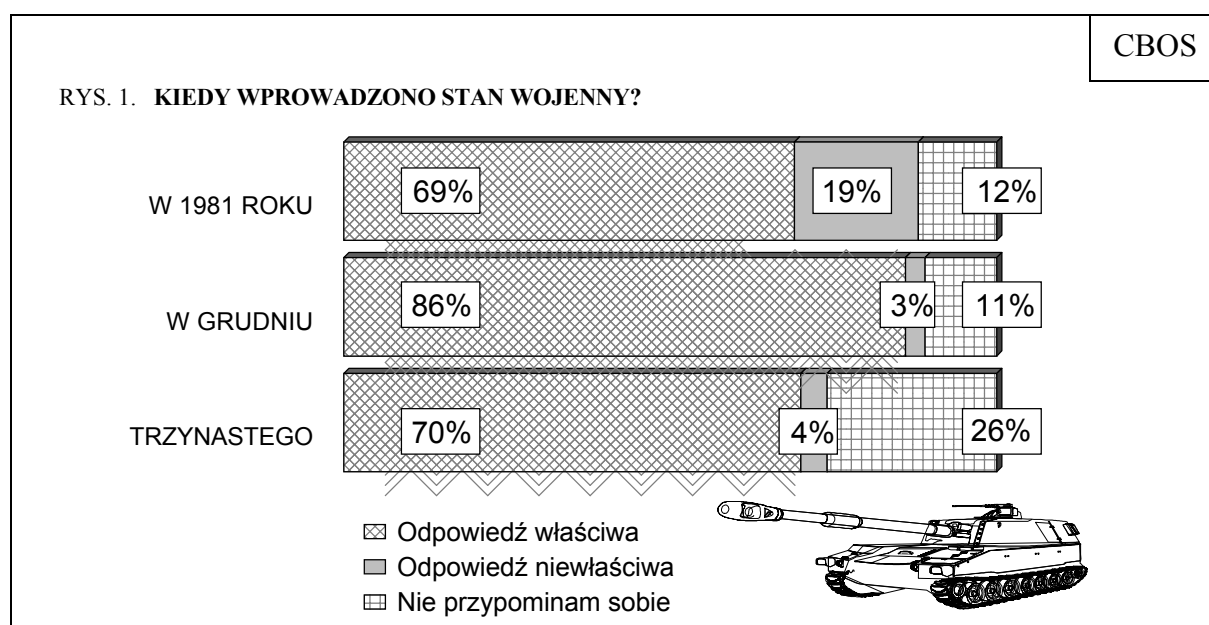
PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Mija właśnie piętnaście lat od wprowadzenia stanu wojennego. W październiku Sejm przegłosował, że osoby odpowiedzialne za tę decyzję nie będą odpowiadać przed Trybunałem Stanu.

Jak głęboko tamte wydarzenia utkwily w naszej pamięci? Jak Polacy oceniają dziś decyzję o wprowadzeniu stanu wojennego i co myślą o odpowiedzialności za nią?

CO PAMIĘTAMY?

W listopadowym sondażu¹ zadaliśmy respondentom kilka pytań dotyczących tego wydarzenia. Przede wszystkim chcieliśmy się przekonać, czy badani pamiętają jego datę².

¹Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia” (78) przeprowadzono w dniach 15-19 listopada ‘96 na 1134-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

²Było to pytanie otwarte, tzn. badani sami podawali oddzielnie rok, miesiąc i dzień.

To samo pytanie zadaliśmy w grudniu '94. Uzyskane wówczas wyniki były niemal takie same jak obecnie. Można więc powiedzieć, iż mimo upływu kolejnych dwóch lat wydarzenie to jest ciągle żywe w naszej pamięci.

Najwięcej osób (86%) prawidłowo kojarzy stan wojenny z grudniem. Natomiast zarówno dzień, jak i rok pamiętają mniejsze grupy badanych (odpowiednio 70 i 69%). Trzeba dodać, że 13% respondentów - zarówno w sondażu poprzednim, jak i obecnie - podało rok 1980. Być może kojarzono stan wojenny z „Solidarnością”, która z upływem czasu kojarzy się prawie co ósmemu Polakowi z rokiem jej powstania.

Pełną właściwą datę wprowadzenia stanu wojennego wskazało 57% badanych (w 1994 roku - 55%)³, dwa elementy daty podało 31% respondentów, natomiast nie potrafiło wymienić żadnego lub wskazało datę całkowicie błędną 11% ankietowanych (w 1994 - 8%).

Najlepiej zapamiętało stan wojenny pokolenie mające obecnie od 25 do 54 lat, a więc ci, którzy wówczas mieli od 10 do 40 lat. Można powiedzieć, że byli to najaktywniejsi członkowie ówczesnej „Solidarności” i ich dzieci. W tej grupie wieku poprawnie wymieniło datę wprowadzenia stanu wojennego dwie trzecie badanych. Natomiast wśród obecnej młodzieży (18-24 lata, wówczas między 3 a 9 rokiem życia) niewiele więcej niż co trzeci dokładnie pamięta datę, a co czwarty nie zna jej w ogóle. Pamięć o stanie wojennym - w warstwie faktograficznej, dotyczącej daty - jest nieco słabsza wśród mieszkańców wsi niż miast.

Informacji o tym, co zapamiętaliśmy z tamtego okresu, dostarczają odpowiedzi na pytanie otwarte, dotyczące ograniczeń wprowadzonych w pierwszych miesiącach stanu wojennego⁴. W tabeli 1 wymieniono tylko te, które wskazało co najmniej 5% badanych.

³ W 1994 r. pytaliśmy także o dzień tygodnia. Owe 55% odnosi się do tych, którzy wymienili poprawnie datę, łącznie z tym, że była to niedziela. Natomiast podanie daty dziennej „12” w obydwu przypadkach potraktowane zostało jako odpowiedź poprawna.

⁴ Odpowiadając na pytanie otwarte badani sami wymieniali ograniczenia, które pamiętają.

Tabela 1

w procentach

W pierwszych miesiącach stanu wojennego wprowadzono szereg ograniczeń. Jakie to były ograniczenia?	Wskazania respondentów według terminów badań	
	XII '94	XI '96
Godzina milicyjna	70	72
Ograniczenie swobody poruszania się po kraju (przepustki na wyjazd do innych miejscowości)	53	47
Ograniczenie zakupów, kartki	14	17
Zakaz zebrań, zgromadzeń, konieczność uzyskiwania zezwoleń na organizowanie imprez, wesel	8	12
Kontrola rozmów telefonicznych	9	7
Przerwanie połączeń telefonicznych	8	7
Zakaz, ograniczenie wyjazdów zagranicznych	*	7
Kontrola korespondencji	6	5
Zakaz zrzeszania się, zawieszenie, rozwiązanie związków zawodowych i organizacji	*	5
Internowania, zamykanie do więzień, represje	*	5
Patrole na ulicach, konieczność noszenia przy sobie dokumentów	6	*
* Poniżej 5% wskazań.		

Podobnie jak w przypadku daty, pamięć o poszczególnych ograniczeniach w zasadzie nie zmieniła się w ciągu ostatnich dwóch lat. Najbardziej pamiętamy godzinę milicyjną i konieczność uzyskiwania przepustek na wyjazd poza miejsce stałego zamieszkania. Warto dodać, że tuż po stanie wojennym, w roku 1983, w jednym z pierwszych badań CBOS⁵ również te sprawy wymieniane były najczęściej jako najbardziej dolegliwe zakazy tamtego okresu. Jednak wtedy na pierwszym miejscu wymieniano ograniczenie poruszania się (łącznie w kraju i za granicę - 44% wskazań), a następnie godzinę milicyjną (28%).

Warto też zwrócić uwagę, że obecnie co szóstemu badanemu system sprzedaży na kartki kojarzy się ze stanem wojennym, mimo że wprowadzono je wcześniej. Trzeba podkreślić, że co dziewiąty (11%) respondent nie potrafił odpowiedzieć na to pytanie.

⁵ Raport CBOS pt. „Opinie obywateli o wprowadzeniu, trwaniu i zniesieniu stanu wojennego” opracowany na podstawie badań przeprowadzonych na przełomie września i października 1983 roku na ogólnopolskiej próbie ludności w wieku produkcyjnym (N=1000).

POWODY WPROWADZENIA STANU WOJENNEGO

Odpowiedź na pytanie o przyczyny wprowadzenia stanu wojennego dotyczy głębszej pamięci historycznej, a równocześnie zawiera w sobie element oceny osób odpowiedzialnych za tę decyzję. Wiąże się także z wyznawaniem określonych poglądów politycznych.

Pytaliśmy o tę kwestię stosując pytanie otwarte. Badani mogli wyrażać swoje stanowisko w sposób spontaniczny, nieskrępowany.

Tabela 2

w procentach

A dlaczego, Pana(i) zdaniem, wprowadzono stan wojenny?	Wskazania respondentów według terminów badań	
	XII '94	XI '96
Żeby uniknąć obcej interwencji	25	28
Żeby utrzymać władzę, nie dopuścić do obalenia komunizmu, utrzymać władzę PZPR itp.	16	19
Żeby uniknąć rozlewu krwi, wojny domowej itp.	17	18
Żeby uspokoić sytuację, żeby był spokój	6	9
Żeby opanować chaos, zapobiec katastrofie	10	9
Żeby zlikwidować „Solidarność”	6	7
Żeby powstrzymać strajki, zapobiec im	6	6
Wypowiedzi typu: „mniejsze zło”, a także „konieczność”, „nie było innego wyjścia”, „tego wymagała sytuacja”	*	4

* W roku 1994 nie wyodrębniono tej kategorii odpowiedzi.

Wprowadzenie stanu wojennego postrzegane jest najczęściej zgodnie z tezami ówczesnej propagandy, podawanymi niekoniecznie wprost - miał on na celu zapobieżenie „większemu złu”, uniknięcie obcej interwencji, przelewu krwi, chaosu. Prawie co piąty badany postrzega to wydarzenie w kategoriach obrony ówczesnego systemu, utrzymania władzy PZPR. Przekonania te są w zasadzie trwałe, w ciągu ostatnich dwóch lat nie zaszły pod tym względem znaczące różnice.

OCENA DECYZJI WPROWADZENIA STANU WOJENNEGO

Interesowało nas, jak badani przyjęli wówczas wiadomość o wprowadzeniu stanu wojennego oraz jak obecnie oceniają tę decyzję.

Tabela 3

w procentach

Jak Pan(i) przyjął(ęła) wiadomość o wprowadzeniu stanu wojennego?	Wskazania respondentów według terminów badań		
	1983	XII '94	XI '96
		(N=923)*	(N=939)*
Pozytywnie	43	16	22
Było mi to obojętne	8	14	14
Negatywnie	44	59	58
Trudno powiedzieć	5	11	6

* Bez wskazań osób, które odpowiedziały, że nie pamiętają, gdyż były wówczas za młode.

Warto podkreślić, że nie ma większych różnic między odpowiedziami respondentów z roku 1994 a obecnymi. Większość Polaków potwierdza, że decyzję o wprowadzeniu stanu wojennego w 1981 roku przyjęła negatywnie. W porównaniu z rokiem 1994 znacząco wzrósł odsetek osób, które twierdzą, że wówczas zaakceptowały tę decyzję, zmniejszyła się zaś liczba odpowiedzi wymijających.

Znamienne, że wśród badanych będących w przeszłości członkami PZPR przeważają opinie, że decyzję o wprowadzeniu stanu wojennego przyjęli oni negatywnie. Trzeba jednak odnotować, że w 1983 roku⁶ większość z nich opowiedziała się za stanem wojennym.

Tabela 4

w procentach

Czy był(a) Pan(i) przed 1989 rokiem członkiem PZPR?	Jak Pan(i) przyjął(ęła) wiadomość o wprowadzeniu stanu wojennego?			
	Pozytywnie	Było mi to obojętne	Negatywnie	Trudno powiedzieć
Tak	35	14	45	6
Nie	21	13	60	6

Jak natomiast badani oceniają słuszność decyzji o wprowadzeniu stanu wojennego z dzisiejszej perspektywy?

Tabela 5

w procentach

Jak z perspektywy minionych lat ocenia Pan(i) decyzję o wprowadzeniu stanu wojennego w naszym kraju? Czy, Pana(i) zdaniem, była to decyzja:	Wskazania respondentów według terminów badań	
	XII '94	XI '96
- słuszna	54	54
- niesłuszna	23	30
Trudno powiedzieć	23	16

⁶ Por. raport CBOS z 1983 roku nt. stanu wojennego.

Okazuje się, że inaczej ocenialiśmy stan wojenny kilkanaście lat temu, a inaczej obecnie. Ponad połowa badanych stwierdza, że z perspektywy minionych lat uważa, iż decyzja o jego wprowadzeniu była słuszna.

Ta zmiana stosunku do stanu wojennego wynika stąd, że ci, którzy twierdzą, iż już wówczas przyjęli go pozytywnie, nie zmienili swego zdania, natomiast osoby, które wtedy wyrażały swój sprzeciw, obecnie podzieliły się na dwie mniej więcej równe grupy - jedni uważają obecnie tę decyzję za słuszną, drudzy zaś pozostają przy ocenie negatywnej.

Tabela 6

w procentach

Jak Pan(i) przyjął(ęła) wiadomość o wprowadzeniu stanu wojennego?	Jak z perspektywy minionych lat ocenia Pan(i) decyzję o wprowadzeniu stanu wojennego w naszym kraju? Czy, Pana(i) zdaniem, była to decyzja:		
	słuszna	niesłuszna	Trudno powiedzieć
Pozytywnie	93	2	5
Było mi to obojętne	64	17	19
Negatywnie	40	44	15
Trudno powiedzieć	46	12	42
Nie pamiętam, był(a)m za młody(a)	47	34	19

Wprowadzenie stanu wojennego częściej uważają za słuszne mieszkańcy wsi niż miast, przy czym im większe miasto, tym częściej można się spotkać z opinią, że była to decyzja niesłuszna. Pod tym względem wyróżnia się najmłodsza grupa badanych - od 18 do 24 roku życia (w 1981 roku mieli oni od 3 do 9 lat). Wśród nich liczba osób oceniających decyzję o wprowadzeniu stanu wojennego za słuszną jest tylko o 5 punktów procentowych wyższa niż tych, którzy wyrażają przeciwny pogląd. Natomiast wśród uczniów i studentów przekonanie, iż wprowadzenie stanu wojennego było niesłuszne, zdecydowanie przeważa nad opinią przeciwną. Wykształcenie również różnicuje postawy w tym względzie. Poglądy badanych z wyższym wykształceniem oraz należących do kadry kierowniczej i inteligencji są wyraźnie podzielone, w pozostałych grupach zaś mniej lub bardziej wyraźnie przeważa opinia o słuszności wprowadzenia stanu wojennego.

Najbardziej jednolitą grupę, jeśli chodzi o stosunek do stanu wojennego, stanowią badani o poglądach lewicowych. Zdecydowana większość spośród nich (80%) uważa, że decyzja o wprowadzeniu stanu wojennego była słuszna (wobec 13% mających przeciwne zdanie).

Natomiast wśród osób o orientacji prawicowej przeważa ocena negatywna, choć grupa ta jest mniej jednolita w poglądach na tę kwestię niż lewica (wśród deklarujących poglądy prawicowe 54% osób uważa, że decyzja o wprowadzeniu stanu wojennego była niesłuszna, 33% jest przeciwnego zdania).

Tabela 7

w procentach

Elektoraty ugrupowań politycznych	Jak z perspektywy minionych lat ocenia Pan(i) decyzję o wprowadzeniu stanu wojennego w naszym kraju? Czy, Pana(i) zdaniem, była to decyzja:		
	słuszna	niesłuszna	Trudno powiedzieć
AW „S”	35	54	11
KPEiR	65	20	15
PSL	64	19	17
ROP	43	46	11
SLD	84	11	5
UP	52	40	8
UW	38	57	5
Niezdecydowani	51	25	24

Charakterystyczne jest to, że bardzo podobnie - z przewagą ocen negatywnych - oceniają decyzję o wprowadzeniu stanu wojennego zwolennicy AW „S” i UW, natomiast zdania sympatyków ROP są w tej sprawie podzielone.

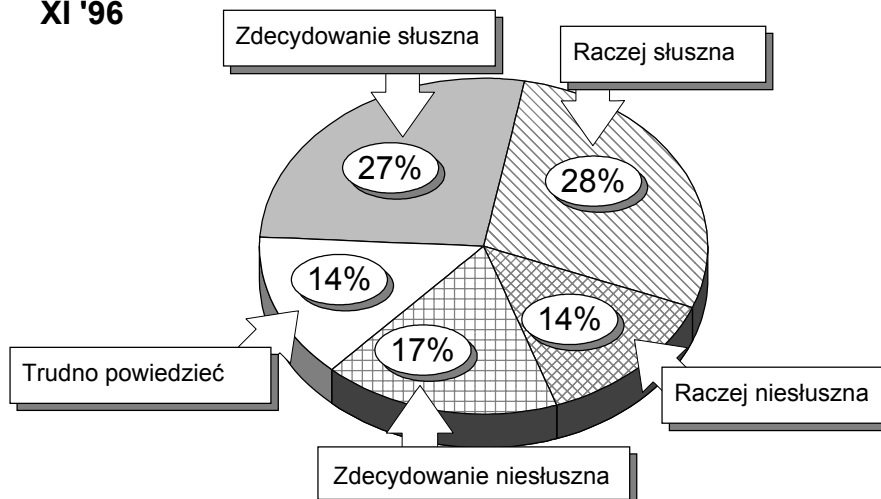
ODPOWIEDZIALNOŚĆ AUTORÓW STANU WOJENNEGO

Jak wiadomo, Sejm nie przyjął wniosków o postawienie przed Trybunałem Stanu autorów stanu wojennego. Decyzję Sejmu uznała za słuszną ponad połowa (55%) naszych respondentów.

CBOS

RYS. 2. OSTATNIO SEJM PRZEGŁOSOWAŁ, ŻE OSOBY ODPOWIEDZIALNE ZA WPROWADZENIE STANU WOJENNEGO NIE BĘDĄ ZA TO ODPOWIADAĆ PRZED TRYBUNAŁEM STANU. CZY, PANA(I) ZDANIEM, JEST TO DECYZJA SŁUSZNA CZY TEŻ NIE?

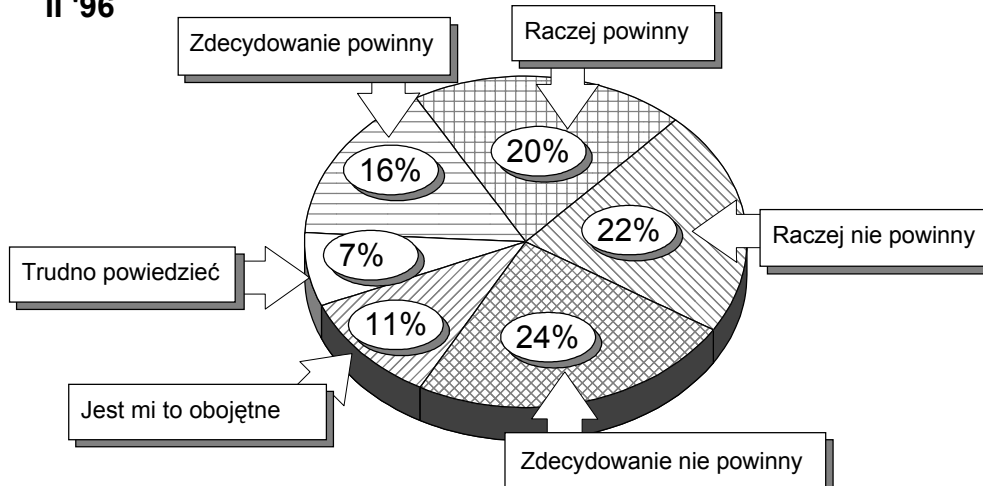
XI '96

CBOS

RYS. 3. CZY, PANA(I) ZDANIEM, OSOBY ODPOWIEDZIALNE ZA WPROWADZENIE W POLSCE STANU WOJENNEGO W GRUDNIU 1981 ROKU POWINNY ZOSTAĆ POCIĄGNIĘTE DO ODPOWIEDZIALNOŚCI CZY TEŻ NIE?

II '96

Osoby, które wprowadzenie stanu wojennego w roku 1981 przyjęły negatywnie, obecnie mają podzielone zdania na temat pociągnięcia do odpowiedzialności autorów tej decyzji.

Tabela 8

w procentach

Jak Pan(i) przyjął(ęła) wiadomość o wprowadzeniu stanu wojennego?	Ostatnio Sejm przegłosował, że osoby odpowiedzialne za wprowadzenie stanu wojennego nie będą za to odpowiadać przed Trybunałem Stanu. Czy, Pana(i) zdaniem, jest to decyzja słuszna czy też nie?		
	Słuszna	Niesłuszna	Trudno powiedzieć
Pozytywnie	91	5	4
Było mi to obojętne	66	15	19
Negatywnie	41	44	15
Trudno powiedzieć	46	14	40
Nie pamiętam, byłem(a)m za młody(a)	49	36	15

Poglądy dotyczące słuszności decyzji Sejmu o niestawianiu przed Trybunałem Stanu autorów stanu wojennego są podzielone wśród badanych z wyższym wykształceniem, osób należących do kadry kierowniczej i inteligencji. Wśród uczącej się młodzieży zdecydowanie przeważa opinia, że była to decyzja niesłuszna, natomiast w pozostałych grupach społecznych i kategoriach demograficznych dominuje przekonanie o jej słuszności.

Tabela 9

w procentach

Elektoraty ugrupowań politycznych	Ostatnio Sejm przegłosował, że osoby odpowiedzialne za wprowadzenie stanu wojennego nie będą za to odpowiadać przed Trybunałem Stanu. Czy, Pana(i) zdaniem, jest to decyzja słuszna czy też nie?		
	Słuszna	Niesłuszna	Trudno powiedzieć
AW „S”	28	64	8
KPEiR*	67	20	13
PSL	64	20	16
ROP	47	47	6
SLD	88	7	5
UP	59	33	8
UW	40	52	8
Niezdecydowani	52	25	23

*Krajowa Partia Emerytów i Rencistów

Najbardziej jednomyślny w poglądach na tę kwestię jest elektorat SLD - 88% sympatyków tego ugrupowania popiera decyzję o niepociąganiu do odpowiedzialności autorów stanu wojennego. Z drugiej strony dość wyklarowane poglądy ma elektorat AW „S” - dwie trzecie jej potencjalnych wyborców uważa decyzję Sejmu za niesłuszną. Wśród zwolenników

UW przeważają opinie, że była to decyzja niesłuszna, natomiast w elektoracie ROP zdania na ten temat są podzielone.

★

★

★

Stan wojenny dość mocno utkwiał w pamięci Polaków. Kojarzy się on przede wszystkim z ograniczeniem swobody poruszania się - godziną milicyjną i przepustkami na opuszczenie miejsca stałego zamieszkania.

Postrzegane przez badanych przyczyny jego wprowadzenia są na ogół zgodne z tezami ówczesnej propagandy - uniknięcie obcej interwencji lub wojny domowej. W kategoriach obrony ówczesnego systemu ujmuje powody jego wprowadzenia około jednej piątej ankietowanych.

Konsekwencją takiego postrzegania stanu wojennego jest ocena słuszności decyzji o jego wprowadzeniu. Mimo że większość badanych negatywnie przyjęła wówczas tę wiadomość, to jednak obecnie decyzja ta oceniana jest częściej jako słuszna niż niesłuszna.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Kiedy wprowadzono stan wojenny? 1 - Wskazanie pełnej właściwej daty; 2 - Podanie dwóch elementów daty; 3 - Wymienienie błędnej daty

	(%)			
	1	2	3	Liczba osób
Ogółem	57	31	11	1134
Płeć				
Mężczyźni	63	28	9	537
Kobiety	52	34	13	597
Wiek				
do 24 lat	39	36	25	157
25-34	68	27	5	200
35-44	66	26	8	236
45-54	66	31	3	210
55-64	56	34	10	139
65 lat i więcej	43	36	21	193
Miejsce zamieszkania				
Wieś	51	34	15	411
Miasto do 20 tys.	65	29	6	147
od 21 do 100 tys.	58	32	10	235
101-500 tys.	63	27	10	196
501 tys.i więcej mieszk.	61	31	9	146
Region				
Północny	48	35	16	156
Zachodni	61	34	5	115
Środkowozachodni	60	25	16	158
Środkowy	53	36	12	208
Wschodni	58	33	9	117
Południowo-wschodni	65	25	9	197
Południowo-zachodni	58	33	9	183
Wykształcenie				
Podstawowe	42	39	20	375
Zasadnicze zawodowe	56	35	10	308
Średnie	69	25	6	364
Wyższe	85	14	1	87
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier.,inteligencja	79	19	1	84
Prac.umysł.niż.szczębla	74	23	3	102
Pracownicy fiz.- umysł.	63	22	15	70
Robotnicy wykwalifikowani	64	30	6	128
Robotnicy niewykwalifik.	41	51	8	58
Rolnicy	59	29	12	76
Prywatni przedsiębiorcy	64	36	0	47
Bierni zawodowo				
Renciści	50	31	19	154
Emeryci	49	36	16	215
Uczniowie i studenci	54	26	20	49
Bezrobotni	47	41	12	96
Gospodynie domowe i inni	55	33	12	55
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	64	32	4	119
Sektor państwowy	62	33	5	146
Sektor prywatny	67	26	8	233
Spółdzielczość	88	10	2	22
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	49	35	16	185
151 - 225	56	32	12	151
226 - 325	56	33	10	259
326 - 425	55	36	9	202
Powyżej 426 zł	66	25	9	246
Ocena własnych war. mater.				
Złe	52	36	12	371
Średnie	59	30	11	539
Dobre	63	27	9	225
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	67	29	4	64
Raz w tygodniu	58	32	10	550
Kilka razy w miesiącu	60	28	12	139
Kilka razy w roku	56	32	12	269
W ogóle nie uczestniczy	51	32	16	111
Poglądy polityczne				
Lewica	62	31	7	217
Centrum	60	28	12	247
Prawica	68	25	7	346
Trudno powiedzieć	41	41	18	321

Tabela 2. Jak Pan(i) przyjął(ęła) wiadomość o wprowadzeniu stanu wojennego?

(%)

	Pozytywnie	Było mi to obojętne	Negatywnie	Nie pamiętam, byłem(a) wtedy za młody(a)	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	19	12	48	17	5	1133
Płeć						
Mężczyźni	19	13	46	18	4	536
Kobiety	18	11	50	16	5	597
Wiek						
do 24 lat	0	9	9	82	0	157
25-34	16	14	36	32	3	200
35-44	18	11	63	0	7	235
45-54	23	11	62	0	4	210
55-64	26	16	53	0	5	139
65 lat i więcej	27	9	57	0	7	193
Miejsce zamieszkania						
Wieś	21	13	42	18	5	411
Miasto do 20 tys.	19	9	48	20	4	147
od 21 do 100 tys.	18	13	52	12	5	235
101-500 tys.	17	11	51	18	3	196
501 tys. i więcej mieszk.	14	9	54	18	6	146
Region						
Północny	16	12	51	18	2	156
Zachodni	22	15	42	16	5	115
Środkowo-zachodni	22	10	50	14	4	158
Środkowy	18	9	52	16	6	208
Wschodni	15	17	52	10	6	116
Południowo-wschodni	15	14	42	23	2	197
Południowo-zachodni	23	7	48	19	6	183
Wykształcenie						
Podstawowe	22	13	51	8	6	375
Zasadnicze zawodowe	20	10	42	26	2	307
Średnie	14	12	47	23	4	364
Wyższe	17	11	64	3	5	87
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	14	9	66	5	7	84
Prac. umysł. niż. szczebla	9	11	61	16	3	102
Pracownicy fiz.- umysł.	12	9	40	33	6	70
Robotnicy wykwalifikowani	17	16	44	18	4	128
Robotnicy niewykwalifik.	13	25	30	30	3	58
Rolnicy	27	19	34	16	4	75
Prywatni przedsiębiorcy	15	7	53	26	0	47
Bierni zawodowo						
Renciści	24	9	58	1	7	154
Emeryci	31	10	52	0	7	215
Uczniowie i studenci	0	5	4	91	0	49
Bezrobotni	12	11	49	25	3	96
Gospodynie domowe i inni	17	10	46	26	0	55
Pracujący poza rolnictwem						
Sfera budżetowa	12	13	57	12	5	119
Sektor państwowy	19	13	52	14	3	146
Sektor prywatny	10	14	44	27	4	233
Spółdzielczość	29	11	55	4	0	22
Dochody na jedną osobę						
Poniżej 150 zł	18	12	45	19	6	185
151 - 225	20	9	49	17	5	151
226 - 325	15	12	47	19	7	259
326 - 425	20	12	48	16	4	202
Powyżej 426 zł	19	10	57	11	3	246
Ocena własnych war. mater.						
Złe	19	10	50	16	5	370
Średnie	17	13	49	16	5	539
Dobre	20	11	43	23	3	225
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	18	14	57	9	3	64
Raz w tygodniu	17	11	52	16	4	549
Kilka razy w miesiącu	15	15	39	24	8	139
Kilka razy w roku	22	11	44	18	5	269
W ogóle nie uczestniczy	19	12	48	16	5	111
Poglądy polityczne						
Lewica	34	14	32	15	5	217
Centrum	17	12	46	21	4	247
Prawica	9	9	64	14	4	346
Trudno powiedzieć	20	13	43	18	6	321

Tabela 3. Jak z perspektywy minionych lat ocenia Pan(i) decyzję o wprowadzeniu stanu wojennego w naszym kraju? Czy, Pana(i) zdaniem, była to decyzja:

	słuszna	niesłuszna	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	54	30	16	1134
Płeć				
Mężczyźni	55	32	12	537
Kobiety	53	28	19	597
Wiek				
do 24 lat	42	37	21	157
25-34	58	29	12	200
35-44	59	33	8	236
45-54	54	31	15	210
55-64	59	24	17	139
65 lat i więcej	51	24	25	193
Miejsce zamieszkania				
Wieś	58	24	19	411
Miasto do 20 tys.	57	29	13	147
od 21 do 100 tys.	54	30	16	235
101-500 tys.	50	38	12	196
501 tys. i więcej mieszk.	47	39	14	146
Region				
Północny	56	31	14	156
Zachodni	52	32	16	115
Środkowozachodni	56	30	14	158
Środkowy	55	30	15	208
Wschodni	55	27	17	117
Południowo-wschodni	52	30	18	197
Południowo-zachodni	54	30	17	183
Wykształcenie				
Podstawowe	52	27	21	375
Zasadnicze zawodowe	58	25	17	308
Średnie	54	33	13	364
Wyższe	48	48	4	87
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	48	47	5	84
Prac. umysł. niż. szczebla	50	42	8	102
Pracownicy fiz. - umysł.	53	30	17	70
Robotnicy wykwalifikowani	59	28	14	128
Robotnicy niewykwalifik.	65	22	13	58
Rolnicy	65	17	18	76
Prywatni przedsiębiorcy	48	39	13	47
Bierni zawodowo				
Renciści	53	25	22	154
Emeryci	59	23	18	215
Uczniowie i studenci	33	49	18	49
Bezrobotni	54	27	19	96
Gospodynie domowe i inni	43	35	22	55
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	51	39	11	119
Sektor państwowy	63	29	7	146
Sektor prywatny	50	36	14	233
Spółdzielczość	66	21	13	22
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	56	25	19	185
151 - 225	62	25	13	151
226 - 325	52	31	17	259
326 - 425	55	28	16	202
Powyżej 426 zł	51	36	13	246
Ocena własnych war. mater.				
Złe	53	32	15	371
Średnie	55	27	18	539
Dobre	55	34	11	225
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	42	39	19	64
Raz w tygodniu	50	33	17	550
Kilka razy w miesiącu	60	24	16	139
Kilka razy w roku	61	23	15	269
W ogóle nie uczestniczy	56	32	12	111
Poglądy polityczne				
Lewica	80	13	7	217
Centrum	63	26	12	247
Prawica	33	54	13	346
Trudno powiedzieć	54	18	28	321

Tabela 4. Ostatnio Sejm przegłosował, że osoby odpowiedzialne za wprowadzenie stanu wojennego **nie będą** za to odpowiadać przed Trybunałem Stanu. Czy, Pana(i) zdaniem, jest to decyzja:
(%)

	słuszna	niesłuszna	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	55	31	14	1134
Płeć				
Mężczyźni	58	31	12	537
Kobiety	53	30	17	597
Wiek				
do 24 lat	47	38	15	157
25-34	57	31	12	200
35-44	56	34	10	236
45-54	55	33	11	210
55-64	66	22	12	139
65 lat i więcej	50	24	26	193
Miejsce zamieszkania				
Wieś	56	27	17	411
Miasto do 20 tys.	55	35	11	147
od 21 do 100 tys.	56	26	18	235
101-500 tys.	54	37	10	196
501 tys.i więcej mieszk.	52	37	10	146
Region				
Północny	54	31	15	156
Zachodni	53	32	15	115
Środkowozachodni	60	26	14	158
Środkowy	51	33	15	208
Wschodni	56	26	18	117
Południowo-wschodni	53	31	16	197
Południowo-zachodni	58	33	8	183
Wykształcenie				
Podstawowe	54	25	20	375
Zasadnicze zawodowe	57	29	14	308
Średnie	56	33	11	364
Wyższe	47	49	4	87
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier.,inteligencja	48	46	6	84
Prac.umysł.niż.szczębla	55	36	9	102
Pracownicy fiz.- umysł.	56	30	14	70
Robotnicy wykwalifikowani	57	30	13	128
Robotnicy niewykwalifik.	60	29	11	58
Rolnicy	59	19	22	76
Prywatni przedsiębiorcy	45	39	16	47
Bierni zawodowo				
Renciści	51	27	22	154
Emeryci	63	19	18	215
Uczniowie i studenci	36	64	1	49
Bezrobotni	56	27	17	96
Gospodynie domowe i inni	54	42	5	55
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	50	41	9	119
Sektor państwowy	66	26	8	146
Sektor prywatny	49	37	14	233
Spółdzielczość	49	42	9	22
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	55	26	18	185
151 - 225	59	29	12	151
226 - 325	52	34	14	259
326 - 425	57	26	16	202
Powyżej 426 zł	54	36	10	246
Ocena własnych war. mater.				
Złe	52	33	15	371
Średnie	56	28	16	539
Dobre	57	34	10	225
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	45	41	14	64
Raz w tygodniu	50	34	16	550
Kilka razy w miesiącu	63	25	12	139
Kilka razy w roku	63	23	15	269
W ogóle nie uczestniczy	58	32	10	111
Poglądy polityczne				
Lewica	81	11	7	217
Centrum	66	23	11	247
Prawica	34	58	8	346
Trudno powiedzieć	52	20	29	321